

1 B

GUDDOTTERN

Vanja satte in sista plåten i ugnen, doften av kardemumma, smält smör och kalorier. Handen på hennes onda höft, smället av luckan, hon tryckte sig upp. En måndag till. Hon brukade älska den här stunden, förbereda sig för veckan, alla kunder som väntade, men idag hittade hon inte glädjen. Det hade varit så några måndagar nu. Kanske var det dags att gå i pension, stänga igen butiken, eller rättare sagt massage-salongen, men salong kändes inte rätt. Massageerbjudandet, eller massage... Äsch, det spelade väl ingen roll vad hon kallade det för. Ryggen mot diskbänken, lyfte upp kaffekoppen, ångorna dansade. Hett skulle det vara, nästan så hon brände sig.

Handen sniffade likt ett djur som spårar, sökte vita korn på diskbänken. Där tryckte hon till med pekfingret, pärlsocker mot fingertoppen, lyfte armen och öppnade munnen. Tungan fortfarande varm efter kaffet, det goda som smälte ner i hennes själ. Hon behövde den nu, sötman. Hur skulle det gå om hon stängde igen fotmassagen, vilka skulle komma förbi henne då? Förhoppningsvis Kerstin men – blicken genom rutan, några moln på himlen – om Vanja slutade jobba behövde hon inte baka bullar till kunder, och om det inte fanns bullar kanske inte Kerstin fortsatte komma.

En suck. En bit bulle till, degen hon smakat tusen gånger, gjort henne rund om höfterna, men inte fet. Inte som Titti, men hon brydde sig inte, var lika lycklig. Det var ju ändå ingen som tog Vanja om höfterna, så det spelade väl ingen roll för henne heller. Kaffekoppen mellan händerna, hon gick fram till fönstret, såg ut över Mariatorget, aningen snö

på marken, en bil gled förbi. Se där, barn borta på lekplatsen, en mamma rökte, en mormor gav fart på gungan.

Fart, var det mer fart hon behövde i sitt liv?

Så ljudet från hallen. Hade Kerstin redan kommit in genom porten? Tre snabba pling på dörrklockan. Ja, det måste vara hon!

När Vanja gick genom behandlingsrummet fick hon den där känslan igen. Det skulle bli en av de där måndagarna. Hon skakade på huvudet, var inte redo för det, ville bara sitta i köket och fika, inte prata livet, inte prata allvar och framför allt inte relationer inom familjen. Kerstin var ju utbildad psykolog och allt, hon visste hur man ledde ett samtal. Vanja ville bara att stunderna klockan tio skulle vara ett kärt besök. Hon var framme i hallen nu, strök handen över trädörren som ville hon skydda hemmet för det som skulle komma, vred upp låset och såg sin guddotter framför sig.

– Hej!

Aningen böjd rygg, stilig kappa med perfekt fall, putsade stövlar. Konsulten på väg till sin arbetsplats på Krukmakargatan.

– Hej gudmor.

Blicken sa allt. Vanja ville inte sucka, släppte in henne, sträckte fram galgen, kappan gled av, Kerstin svor till, Vanja böjde sig ner, kände en hand på sin axel.

– Jag tar den Vanja.

Hon ställde stövlarna perfekt bredvid varandra, det var ett tecken om något. Glada dagar sparkade hon av sig dem, bubblade redan i hallen, brukade ta Vanja under armen och dra iväg dem båda mot bulldoften innan hon fått av sig kappan. Nu drog hon halsduken lika på båda sidor, stod kvar en stund och måttade jämnt. Så kunde hennes mamma ha gjort.

– Kan vi gå in i ditt arbetsrum tror du?

Det ville Vanja inte.

– Absolut min vän.

Där inne var det allra heligaste, där behövde Vanja arbetsro, där laddade hon sina batterier. Kerstins blick svepte över sängen, lapptäcket på, myllret av minnen. Balkongdörren stängd. Kerstin blev stående vid fönstret, ryggen mot rummet, om hon blundade eller tittade ner på gården kunde Vanja inte veta.

– Kan vi prata lite?

Det var ju uppenbart.

– Vad behöver du prata om? sa Vanja och skakade på huvudet.

Kerstin vände sig om, blicken på sängen först, nickade en aning, det såg ut som om hon log, sedan vred hon huvudet bort mot bildkollaget.

– Du har nya bilder ser jag.

En lättare ton, hon försökte.

– Det var söndag i går.

Kerstin nickade och började gå.

– Just det.

Vanjas stora, härliga rum. Om kunder och gäster hade fullt tillträde till köket och behandlingsrummet, så var den här halvan av lägenheten Vanjas. När pappa Evert gick bort gjorde hon om här inne, öppnade upp mellan de två sovrummen och behöll en halv vägg som avskiljare. Hennes eget flickrum fick bli arbetsrum. Där inne skapade hon sedan flera år sitt älskade bildkollage och lät det fylla väggen. En söndag i månaden var den platsen hennes allra heligaste. Kerstin visste det, ändå gick hon in dit nu.

Parketten knarrade, dyra strumpbyxor, nagellacket, hon hade målat utanför på stortån och inte brytt sig om att ta bort. Vanja efter, såg Kerstin framme vid väggen nu, handen över bildkollagets tre delar: fågel, fisk och mittemellan. För Vanja symboliserade det livets element. Indiernas kallade det Vata, Pitta och Kapha.

Kerstin nickade, la handen på en bild, tog ett steg åt sidan, gick tillbaka. Handen högt, pekade på bilden av en luftballong mot klarblå himmel.

– Så Titti är överst?

Vanja dunsade ner på sängkanten. Så långt från Kerstin som möjligt med full överblick.

– Titti är överst.

– Vata.

– Om du vill använda de ayurvediska begreppen så ja, Vata.

– Och det är luft.

– Luft, ord, kreativitet. Crazy, underbart. Du känner Titti.

Kerstin flyttade ner handen till mellersta raden.

– Och här är mamma.

Vanja harklade sig.

– Nej, din mamma är inte här.

– Men hon är Pitta.

– Hon är allt som Pitta står för, men det är inte bara henne jag tänker på när jag väljer de bilderna. Eld, driv, kraft, det är det den raden symboliserar.

Kerstin tog stöd mot arbetsbordet, satte sig på huk, vred sig om, sökte Vanjas blick. Väntade en aning innan hon sa det.

– Varför kan vi inte prata om allt?

Vanjas händer knäppta i knäet, tummarna rörde sig.

– Jag försöker finnas här för dig, vad vill du ha mig till mer vännen?

– Råd om kärlek.

– Den lilla frågan.

Vanja nickade. Hon lyfte blicken, fick ögonkontakt och Kerstin tog genast chansen:

– Matts och jag har bråkat igen.

Jag hade legat och lyssnat på allt. Kerstin såg mig men sa ingenting. En nick, ett litet leende unnade hon mig i alla fall. Det kunde jag vara värd, en gammal bondkatt från Småland

som höll Vanja sällskap om dagarna. Kanske såg det ut som om jag sov, de kunde inte veta att jag följde allt genom mina kisande ögon. Det var omöjligt att sova i den här stämningen. Hela det här rummet var fullt av Vanjas minnen, och här skapade vi nya tillsammans. Detta var vår viktigaste plats. Kerstin förstörde den nu, på huk där borta, höll sig i skrivbordet som behövde hon stöd. Jag ville kasta något på henne, få henne att förstå! Vanja längst ut på sängkanten, ingen kontakt med mig som hon brukade, ville kanske inte smitta mig med den klibbiga känslan. När bullarna klibbade, när smör och sockerblandningen kladdade ner bakpappret, det tyckte vi om. En bullbit kunde hon unna sig, stod i köket med en kopp kaffe i andra handen, eller gnagde av en kant längst ner, som knäck. Det gillade hon, men inte den här kladdiga känslan mellan henne och Kerstin. Den vi alla tre simmade runt i nu.

– Vad kan en ensam gammal dam utan större erfarenhet av kärlek hjälpa dig med?

Vanja flyttade sig närmre mig. Kerstins blick rakt mot oss nu.

– Snälla, bara den här gången. Du sitter på erfarenheter jag behöver nu Vanja. Jag vet att du inte vill prata om det här, men jag ber dig verkligen.

– Man får ha sina hemligheter, ingen människa behöver berätta allt för någon annan.

Ett leende där bortifrån bordet, Kerstin försökte också:

– Jag vet, jag har varit bortskämd av allt du gjort för mig. Det är därför jag kommer hit i stället för att gå till en livscoach.

– Hur länge sedan var det ni gick i familjerådgivning?

En smygande hand över min rygg, det tyckte jag om. Vi höll ihop mot inkräktaren.

– Matts vill inte, inte igen. Vi har försökt, herregud, Jens tar studenten i vår.

Vanja i tankar. Tungan pickade mot kinden, bulan rörde

sig. Det såg ut som hon hade en hamster i munnen, någon som ville ut. En suck.

– Jag vill verkligen finnas för dig Kerstin. Bullarna är nybakta när du kommer, jag älskar dina berättelser, vill stötta dig i ditt jobb, lyssna, höra om pojkarna och familjens resor.

Och så sänkte Vanja huvudet. Den grå luggen föll fram, men hon rörde den inte.

– Jag är din gudmoder, men du har en egen mor och en far du kan prata med. Du har jämnåriga vänner. Måste vi hamna här igen?

– Hur Matts och jag ska ha det är viktigt för mig.

Vanja drog handen genom luggen. Ett korn pärlsocker lossnade och studsade ut på trägolvet mellan oss och Kerstin. Det såg ut som en ensam tand.

– Måste du be mig om det enda du inte kan få? Jag har inget självförtroende när det gäller nära relationer till en man, jag vet inte vad jag ska säga. Lyssnat har jag gjort men aldrig sagt något av värde.

Kerstin tryckte ifrån med händerna i bordsskivan, stod helt plötsligt upp, ena handen kvar i träet, den andra pekade mot Vanja.

– Hur kan du veta vad som är värdefullt för mig? Det har du ingen aning om. Du är den människa jag känt starkast kontakt med, näst Matts när vi fann varandra, men det är en annan kärlek. Du vet att mamma inte pratar känslor, ibland undrar jag om hon har några. Och pappa är underbar på många sätt, men också naiv, han ...

– Naiv? Hur då?

Kerstin slog ut med händerna. Det där skulle tydligen Vanja veta, hur Gunnar var naiv.

– Pappa är en fantastisk lyssnare, han följer mig i alla resomang, men oftast handlar det om en föreläsning eller en kurs jag har gått. Att prata kärlek med sin far är något annat.

– Det kan jag förstå, men det är inte naivt för mig. Det kanske är att skydda dig, eller för att han inte känner sig så erfa-
ren. Han och Inga-Lill har ju levt ett helt liv ihop.

– Äsch.

En suck borta vid skrivbordet.

– Mitt i all omtanke och närvaro finns det ett naivt drag i pappa. Han duckar när det verkligen gäller, i alla fall om det handlar om honom. När det gäller Matts och mig måste vi komma djupare och jag vet inte om pappa kan eller vill följa med mig dit.

Vanja log, som om det var roligt.

– Och så kommer du hit?

Kerstin ryckte på axlarna, hennes blick genom rutan, såg ut att följa muren där jag brukade sitta och spana. Hon ställde sig upp, tog några steg mot oss, drog kjolen tillrätta, böjde sig ner när hon såg pärlsockret, gick förbi mig utan att säga något, handen mot balkongdörren, stod med ryggen mot oss, pratade med himlen.

– Du är som en sol för mig Vanja, ger mig oftast din fulla uppmärksamhet. Alla upptåg du tagit med mig på. Du skiner hela vägen in i mitt hjärta och det vet du. Det är därför jag kommer tillbaka. Men när jag pratar om kärleksbekymmer får du inte fram ett ord som stöd. Du är den enda personen som är neutral i min släkt Vanja, du både tillhör familjen och kan se allt på avstånd. Du känner oss alla utan att vara inblandad. Dessutom måste du ha massor av pusselbitar om vad som får en relation att fungera, efter dina tusentals timmar med kunder. Detta, ihop med att jag älskar att prata med dig, gör dig till den perfekta samtalspartnern även om du inte varit gift själv. Ingen terapeut i världen kan se allt så bra som du, hjälpa mig navigera i soppan vi befinner oss i nu.

Kerstin trummade mot rutan. Hennes röda naglar lät som smattrande regndroppar.

– Ingen kan tvinga någon att avslöja sitt innersta, precis som du sa. Jag kan inte dra ur dig ditt liv. Men vet du vad som...

Rösten kallare. Vanja kände det också, drog undan handen

från min rygg, knäppte händerna i sitt knä som om hon bad, verkade veta vad som skulle komma.

– Det som faktiskt gör mig besviken Vanja, är att du inte ens försöker.

Tyst i hallen när Kerstin satte på sig stövlarna, ljudet av dragkedjor som drogs igen. Inga svordomar den här gången. Det var nästan så att det hade varit bättre än tystnaden. Klicket när dörren gick igen. Vanjas suck, hela hon sjönk ihop.

Jag ville trösta henne men kunde inte. Det som hände mellan henne och guddottern kunde jag inte göra något åt, mer än att finnas nära och vänta. Till slut andades hon in djupt, tog sig för höften och reste sig upp, gick mot hallen. Jobbet behövde skötas. Bullarna väntade och veckans första kund ringde snart på vår dörr. Snart blev det ännu en historia Vanja skulle lyssna på. En timme, så en timme till, denna dag också.

Efter tre kunder plockade hon ihop för dagen, tvättade ur fotbaljan och stängde luckan i väggen mellan badrummet och vardagsrummet. Den hade Evert snickrat för länge sedan. Jag hade legat kvar på sängen medan kunderna lagt beslag på behandlingsstolen, men nu var den min. Vanja hade lagt dit fårskinnspälsen som hon brukar. Där kröp jag ihop.

Klicket när hon öppnade kakelugnsluckan bakom min rygg. Jag måste ha somnat för jag hade inte hört henne komma. Jag brukar hjälpa till på mitt sätt, gå runt korgen hon fyllt med träbitar och ris, röra hennes arm när hon lägger tillbaka haken. Men inte nu. Stämningen från i morse var kvar så jag rörde mig inte. Hon drog undan gardinen borta vid glasbordet och såg ut över torget. Ett par bilar gled förbi och några talade utanför fönstret, men sedan var rös-

terna borta. Snart börjar årstiden när de satte på fontänen, men fortfarande var kvällen kall. När duschen började rinna på andra sidan väggen låg jag fortfarande kvar. Lågor som knastrade och vatten som föll samtidigt, det tyckte jag om. Nu stängde hon dörren till badrummet och jag hörde att hon ropade bakom draperiet ute i hallen:

– Kommer du?

När vi släckt ljuset i sovrummet såg vi ett ljus röra sig över garderobsväggen framför oss; likt en gyllene hårslinga som dansade i ett ansikte. Det var en av de där kvällarna när månen höll oss sällskap. Jag låg på hennes högra sida in mot väggen, men en bit ifrån. Jag visste fortfarande inte om hon var riktigt här. Det var som om hon letade efter något och inte kunde få ro. En fluga surrade till ovanför våra huvuden. Jag ville sträcka mig upp och ta den, men så tystnade den igen.

Hennes bröstborg höjdes och sänktes bredvid mig. Min blick fäst vid en särskild punkt på täcket, medan andetagets våg rörde sig som dyningar från ett hav. Så många nätter jag följt den rörelsen medan jag själv legat helt still. Det var som jag väntade på hennes signal.

Nu strök hon med handen på lakanet mellan oss.

Det sträva ljudet av hud mot tyg hade jag hört hundra gånger och mer.

Jag makade mig så nära att mina morrhår nuddade hennes kind.

Som du märker börjar 1A och 1B olika, medan de avslutas på samma sätt. Vilken start gillar du mest? Rösta på www.vanjasvanner.se Gå dit direkt, du kan påverka en roman!
P.S. Tipsa gärna dina vänner. De är också välkomna att läsa och rösta.

Lena Gennerud